

KAG-1147 Seat No. _____

B. A. (Sem. - IV) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : Paper : CE-403

(9) पंचतंत्रे मित्रभेदम् (पंडित विष्णुशर्मा रचितम्)

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेना गद्यखंडोभांथी गमे ते भेनो अनुवाद करो :

(9) अथ गच्छता कालेन वृष्टिवशात् सरः शनैः शनैः शोषमगमत् । ततस्तद्दुःखदुःखितो तावद उचतुः - भो मित्र, जम्बालशेषमेतत्सरः संजातम् । तत्कथं भवान् भविष्यति इति व्याकुलत्वं नो हृदि वर्तते । तत् श्रुत्वा कम्बुग्रीवमाह भोः साम्प्रतं नास्त्यस्माकं जीवितव्यं जलाभावात् । तथापि उपायः चिन्त्यतामिति ।

(२) साह - अत्र पुर्णिमादिने समुद्रवेला चरति । सा मक्षगजेन्दान् अपि समाकर्षति । तद् दूरमन्यत्र किंचित् स्थानम् अन्विष्यताम् । तत्सुत्वा विहस्य टिट्ठिभः प्राह - "भद्रे युक्मुक्तं भवत्या । का मात्रा समुद्रस्य यो मम दूषयिष्यति प्रसूतिम् । किं न श्रुतं भवत्या ?

(३) कस्मिंश्चिद् अधिष्ठाने धर्मबुद्धिः पापबुद्धिः च द्वे मित्रे प्रतिवसतः स्म । अथ कदाचित् पापबुद्धिना चिन्तितम् - अहं तावन्मूर्खो दारिद्रयोपेतश्च । तदेनं धर्मबुद्धिं आदाय देशान्तरं गत्वा आश्रयेण अर्थोपार्जनं कृत्वा एनमपि वंचयित्वा सुखी भवामि । अथ अन्यस्मिन् अहनि पापबुद्धिः धर्मबुद्धिं प्राह - भो मित्र ।

(બ) ગમે તે સંદર્ભ વાક્યો લખો :

૫

- (૧) તાતસ્ય કૂપોઽયમિતિ બ્રુવાળા ક્ષારં જલં કાપુરુષા પિબન્તિ ।
- (૨) મુનેરપિ યતસ્તસ્ય દર્શનાત્ ચલતે મનઃ ।
- (૩) આત્મવત્ સર્વભૂતાનિ વીક્ષન્તે ધર્મબુદ્ધયઃ ।
- (૪) ઉપાય ચિન્તયન્ પ્રાજ્ઞસ્તથાપાયં ચ ચિન્તયેત્ ।

૨ પંચતંત્ર - મિત્રલાભની વાર્તાઓને ધ્યાનમાં રાખીને બોધકથાઓ રૂપે ૧૪ તેનું મૂલ્યાંકન કરો. (ત્રણસો શબ્દોમાં)

અથવા

પંચતંત્રની પશુકથાઓને ધ્યાનમાં રાખી વાર્તાકારની અભિવ્યક્તિ (શૈલી) વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. (ત્રણસો શબ્દોમાં)

૩ નીચેનામાંથી ગમે તે વિશે દોઢસો શબ્દોમાં ટૂંકનોંધ લખો : ૨૦

- (૧) વાંદરો અને ચકલા-ચકલીની વાર્તા.
- (૨) સૂચિમુખ - વાનરયૂથની વાર્તાનું ફળકથન વર્ણવો.
- (૩) પંચતંત્રે-મિત્રભેદમ્ - શીર્ષક
- (૪) પંચતંત્રકારની વાર્તાવર્ણન કલા.

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે છ પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યોમાં લખો : ૧૨

- (૧) હાથીના વધ માટે ચકલી કોની મદદ લે છે ?
- (૨) ત્રણ માછલાનાં નામ અને તેના અર્થ જણાવો.
- (૩) ચકલા દંપતિની કથાથી શો બોધ મળે છે ?
- (૪) ટિટોડીની વાત સાંભળીને સમુદ્રને શો વિચાર આવ્યો ?
- (૫) કાચબાની વાર્તા દ્વારા લેખક શો ઉપદેશ આપે છે ?
- (૬) પંચતંત્રના જેવો પશુ કથાઓનો બીજો કયો ગ્રંથ છે ?
- (૭) શિયાળે સિંહને કઈ યુક્તિથી ભગાડી મૂક્યો ?
- (૮) ગરુડના મતે સેવકે કેવું કાર્ય ન કરવું જોઈએ ?

(૧) અસ્ ધાતુના (પરસ્મૈપદના) આજ્ઞાર્થ ત્રીજો પુ.બ.વ.

છે.

- (a) અસ્તુ (b) અસાવ
(c) સન્તુ (d) અસામ
- (૨) બ્રૂ ધાતુ (પરસ્મૈ)નું આજ્ઞાર્થ બી.પુ.એ.વ. કયું થાય ?
(a) બ્રૂહિ (b) બ્રૂત
(c) બ્રવામ્ (d) બ્રૂવન્તુ
- (૩) દા ધાતુનું (આત્મને) ૫.પુ.એ.દ્વિ. કયું રૂપ થાય ?
(a) દદામહે (b) દદૈ
(c) દદાવહે (d) દદધ્વમ્
- (૪) ચિ ધાતુનું (પરસ્મૈ) ત્રી.પુ.એ.વ. કયું રૂપ છે ?
(a) ચિનુતામ્ (b) ચિનોતુ
(c) ચિનુ (d) ચિનુતમ્
- (૫) કૃ ધાતુનું (પરસ્મૈ-ઉભયપદી) ત્રી.પુ.બ.વ. રૂપ કયું ?
(a) કુર્વન્તુ (b) કુરુતમ્
(c) કરવાણિ (d) કુરુ
- (૬) કૃ ધાતુનું (આત્મને પદ) બી.પુ.એ.વ. રૂપ કયું ?
(a) કુરુધ્વમ્ (b) કુર્વતામ્
(c) કુરુષ્વ (d) કુર્વાયામ્
- (૭) અસ્ ધાતુનું વિધ્યર્થ (પરસ્મૈ)નું ત્રી.પુ.એ.વ. રૂપ કયું ?
(a) સ્યુઃ (b) સ્યામ્
(c) સ્યામ્ (d) સ્યાત્
- (૮) દા ધાતુનું (પરસ્મૈ) ૫.પુ. દ્વિ.વ. રૂપ કયું ?
(a) દધામ્ (b) દદુઃ
(c) દધામ્ (d) દધાત્

(૯) કરવાવહે કૃધાતુનું કયું રૂપ છે ?

- (a) વિઘર્થ ત્રી.પુ.એ.વ. (b) વ.કા.પ્ર.પુ.એ.વ.
(c) એકપણ નહીં (d) આજ્ઞાર્થ પ્ર.પુ.એ.વ.

(૧૦) ચિન્વામ એ ચિ ધાતુનું કયું રૂપ છે ?

- (a) વિઘર્થ પ્ર.પુ.એ.વ.
(b) વ.કા.પ્ર.પુ.એ.વ.
(c) આજ્ઞાર્થ પ્ર.પુ.એ.વ.
(d) આજ્ઞાર્થ (આ.)પ્ર.પુ.બ.વ.